

Voorstel van wet tot wijziging van de Uitvoeringswet internationale kinderscherming en enkele andere wetten in verband met de herschikking van de Verordening (EU) nr. 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (herschikking) (PbEU 2019, L 178) (Uitvoeringswet Brussel II-bis (herschikking))

CONCEPT MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel geeft regels voor de uitvoering van de gewijzigde verordening Brussel II-bis.¹ De verordening Brussel II-bis bevat regels voor grensoverschrijdende zaken over echtscheiding en geschillen over minderjarigen. Zo regelt de verordening de internationale bevoegdheid van de rechter, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen en de samenwerking tussen de centrale autoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie in aangelegenheden betreffende kinderen. Het doel van de verordening is het bevorderen van het vrije verkeer van personen door het vergemakkelijken van het leven van (echt)paren en ouders van verschillende nationaliteiten die in verschillende lidstaten kunnen worden betrokken in procedures waarin beslissingen worden genomen die hen aangaan. De gewijzigde verordening heeft tot doel de werking van de bestaande verordening Brussel II-bis te verbeteren door resterende hindernissen voor het vrije verkeer van rechterlijke beslissingen weg te nemen en de belangen van het kind beter te beschermen door de procedures over ouderlijke verantwoordelijkheid eenvoudiger en efficiënter te maken. Daartoe wordt het verlot tot tenuitvoerlegging van een beslissing uit een andere lidstaat (het 'exequatur') afgeschaft, wordt de verplichting tot het horen van het kind in de procedure die hem of haar aangaat, verduidelijkt en zijn de regels voor de samenwerking tussen de centrale autoriteiten aangescherpt.

Voor bepaalde beslissingen, waaronder beslissingen in omgangszaken, geldt onder de bestaande verordening Brussel II-bis al dat deze zonder exequatur, maar met een certificaat in een andere lidstaat ten uitvoer kunnen worden gelegd. Dit regime blijft ongewijzigd. Ook andere beslissingen, zoals vervangende toestemming om met een kind te verhuizen, kunnen voortaan rechtstreeks en overeenkomstig de gewone regels van de lidstaat van tenuitvoerlegging worden geëffectueerd. Zo wordt het makkelijker om een beslissing van de rechter uit de ene lidstaat in een andere lidstaat ten uitvoer te leggen.

De Europese Commissie heeft in 2014, tien jaar na de inwerkingtreding van de bestaande verordening Brussel II-bis (hierna: de huidige verordening)², de praktische werking van de verordening geëvalueerd. In het daarvan opgemaakte verslag concludeerde de Europese Commissie dat de huidige verordening een goed functionerend instrument vormt in de justitiële samenwerking in familiezaken in de Europese Unie, maar dat de bestaande regels voor verbetering

¹ Verordening (EU) nr. 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (herschikking) (PbEU 2019, L 178).

² Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000 (PbEU 2003, L 338).

vatbaar zijn. Op 30 juni 2016 heeft de Europese Commissie een voorstel gepresenteerd dat strekt tot wijziging van de verordening. De voorgestelde wijzigingen leidden tot een herschikking van de verordening. Na drie jaar van intensieve onderhandelingen hebben de Tweede en Eerste Kamer op 18 juni 2019 ingestemd met de ontwerpverordening van de herziening van de verordening³ en is op 25 juni 2019 de herschikking van de verordening tot stand gekomen.⁴

De herschikte verordening Brussel II-bis (hierna: de herschikte verordening) is op 22 juli 2019 in werking getreden en zal met ingang van 1 augustus 2022 van toepassing zijn in procedures die op of na die datum worden ingesteld. De herschikte verordening is in al haar onderdelen verbindend en rechtstreeks toepasselijk in alle lidstaten van de Europese Unie met uitzondering van Denemarken.

De belangrijkste wijzigingen in de verordening die tot de herschikking hebben geleid, zijn:

- er zijn aanvullende regels op het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980 (Trb. 1987, 139) toegevoegd. De korte duur van de procedure wordt duidelijker vastgelegd, het gebruik van mediation wordt bevorderd en de beslissing tot terugkeer van het kind naar het land van herkomst met eventuele voorlopige en bewarende maatregelen, geldt voortaan in alle andere lidstaten.
- de regeling over de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen wordt vereenvoudigd. Voor beslissingen is niet langer eerst een rechterlijke verlofprocedure (een 'exequatur') nodig voordat de beslissing in een andere lidstaat ten uitvoer kan worden gelegd.
- het recht van het kind om te worden gehoord in procedures die hem of haar aangaan, wordt duidelijker vastgelegd alsook het belang dat aan de mening van het kind moet worden gehecht. Het niet of onvoldoende gelegenheid geven om het kind te horen, levert geen dwingende weigeringsgrond meer op voor de erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissing uit een andere lidstaat.
- de regeling over de samenwerking tussen de centrale autoriteiten van de lidstaten wordt verduidelijkt.

Een aantal aanpassingen in de herschikte verordening moet worden uitgewerkt in het interne recht van de lidstaten. Dit wetsvoorstel voorziet daarin.

De aanpassingen worden nader besproken in paragraaf 2 van deze toelichting, waarin de wijzigingen in de herschikte verordening op hoofdlijnen worden weergegeven. In paragraaf 3 wordt de wijze van tenuitvoerlegging van beslissingen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid beschreven en de processuele gang van zaken bij een beslissing uit een andere lidstaat. Vervolgens wordt in de paragrafen 4 en 5 aandacht besteed aan de financiële consequenties die de herschikking voor burgers respectievelijk het Rijk met zich brengt. In paragraaf 6 wordt ingegaan op de adviezen en consultatiereacties bij een voorontwerp van dit wetsvoorstel. Daarna volgt de artikelsgewijze toelichting.

³ Kamerstukken II, 2018/19, 32 317, nrs. 559, 560 en 561 en Mededelingen EK 35, 18 juni 2019.

⁴ PbEU 2019, L 178.

2. De wijzigingen op hoofdlijnen

2.1 Toepassingsgebied en definities (hoofdstuk I)

Het toepassingsgebied van de verordening is niet gewijzigd. Ook onder de herschikte verordening vallen zaken betreffende echtscheiding, scheiding van tafel en bed en nietigverklaring van het huwelijk (de huwelijkszaken) en zaken over de toekenning, uitoefening, overdracht, beperking of beëindiging van ouderlijke verantwoordelijkheid. Bij zaken over ouderlijke verantwoordelijkheid gaat het om de maatregelen ter bescherming van de persoon en het vermogen van het kind die in het Nederlandse recht zijn geregeld in de titels 14 en 15 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.⁵

Nieuw in de herschikte verordening is dat de regels over erkenning en tenuitvoerlegging ook van toepassing zijn op beslissingen waarbij de terugkeer van een kind na ongeoorloofde overbrenging of niet-terugkeer (internationale kinderontvoering) wordt bevolen. De huidige verordening stelt al regels voor de situatie dat een rechter beslist dat een kind na internationale kinderontvoering niet hoeft terug te keren naar de lidstaat waar het zijn gewone verblijfplaats had, terwijl in die lidstaat een procedure is of wordt gestart over het gezag. Als de beslissing in die procedure over het gezag de terugkeer van het kind met zich brengt (en daarmee de eerdere beslissing tot niet-terugkeer wordt 'overruled'), is deze overrule-beslissing als reguliere gezagsbeslissing uitvoerbaar in alle lidstaten. De herschikte verordening breidt de mogelijkheden van erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in kinderontvoeringsprocedures uit. Ook de terugkeerbeslissing genomen in de kinderontvoeringsprocedure door de rechter van de lidstaat waarnaar het kind is ontvoerd, wordt erkend in de overige lidstaten en is daar uitvoerbaar. Hiermee wordt verhinderd dat een ouder die bijvoorbeeld een kind ongeoorloofd vanuit Spanje naar Nederland heeft meegenomen en dat van de Nederlandse rechter terug moet, vervolgens met het kind naar Duitsland doorreist om onder de werking van de Nederlandse terugkeerbeslissing uit te komen en zo te voorkomen dat het kind alsnog naar Spanje terug moet. Deze nieuwe regeling ontmoedigt het opnieuw ontvoeren van een kind waarvan de terugkeer is bevolen, naar een andere lidstaat.

Aan de definitiebepalingen is een omschrijving van het begrip "kind" toegevoegd (artikel 2, tweede lid, onder 6). Deze begripsomschrijving verduidelijkt dat de herschikte verordening van toepassing is op alle kinderen tot achttien jaar. Deze leeftijdsgrens komt overeen met het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 (Trb. 1997, 299). Een uitzondering op de leeftijdsgrens van achttien jaar geldt voor de bepalingen over internationale kinderontvoering. De desbetreffende bepalingen zijn van toepassing op kinderen tot zestien jaar (zie artikel 22 van de herschikte verordening en overweging 17). Dit sluit aan bij het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980.

2.2 Bevoegdheid (hoofdstuk II)

De bevoegdheidsregels van de verordening zijn nauwelijks gewijzigd. Verduidelijkt is dat ouders in geschillen over ouderlijke verantwoordelijkheid zelf het bevoegde gerecht kunnen aanwijzen (artikel 10 van de herschikte verordening). Voorwaarde voor deze forumkeuze is dat het kind een

⁵ Th.M. de Boer, Nederlands Internationaal personen- en familierecht, Serie Recht en Praktijk, 2017, par. 7.1.1.

nauwe band heeft met de lidstaat van het aangewezen gerecht, partijen voorafgaand aan de procedure overeenstemming hebben bereikt of in de loop van de procedure uitdrukkelijk hebben ingestemd met de bevoegdheid van de rechter en de uitoefening van die bevoegdheid door de rechter in het belang van het kind is. Zo kan de rechter in bijvoorbeeld procedures over kinderontvoering de uitkomsten van een mediationtraject opnemen in zijn beslissing, ook als het gaat om de hoofdverblijfplaats van het kind of de omgang met het kind na de terugkeer.

Ook nieuw is dat een gerecht van een lidstaat dat op grond van de verordening niet bevoegd is, toch een incidentele vordering die wel onder het toepassingsgebied van de verordening valt, mag beoordelen als de uitkomst van een procedure voor dat gerecht afhangt van het beslechten van die incidentele vordering. Artikel 16, derde lid, van de herschikte verordening gaat hierbij specifiek in op de situatie waarin de geldigheid van een voor rekening van het kind te verrichten rechtshandeling in een erfenisprocedure de toestemming of goedkeuring van een gerecht vereist. Het gerecht in die lidstaat kan dan beslissen een dergelijke rechtshandeling goed te keuren of toe te staan ook als het krachtens de verordening daartoe niet bevoegd is.

Verder bevat de herschikte verordening een uitdrukkelijke verplichting voor de gerechten om het kind dat in staat is zijn eigen mening te vormen, een daadwerkelijke en effectieve mogelijkheid te bieden om die mening te uiten. Aan die mening moet vervolgens passend belang worden gehecht in overeenstemming met de leeftijd en rijpheid van het kind (artikel 21 van de herschikte verordening). In de huidige verordening is al dan niet het horen van het kind helemaal overgelaten aan het nationale recht van de lidstaten, maar vormt het niet horen een dwingende weigeringsgrond voor de erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing inzake ouderlijke verantwoordelijkheid. In de herschikte verordening is geen leeftijdsgrens opgenomen en blijft het aan de lidstaten om in hun nationale recht en procedures te bepalen door wie en hoe het kind zal worden gehoord (overweging 39 van de herschikte verordening). Wel geldt dat de bepaling over het horen van het kind verordeningsautonoom moet worden uitgelegd. Dit betekent dat de uitleg van begrippen als 'daadwerkelijke en effectieve mogelijkheid' voor het kind om zijn mening te uiten, is voorbehouden aan het Hof van Justitie. In het Nederlandse recht is het recht van het kind om te worden gehoord, geregeld in artikel 809 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Op grond van deze bepaling beslist de rechter in zaken die minderjarigen aangaan pas nadat de minderjarige van twaalf jaar of ouder in de gelegenheid is gesteld om zijn mening kenbaar te maken. Voor minderjarigen jonger dan twaalf jaar kan de rechter het kind in de gelegenheid stellen om te worden gehoord. Minderjarigen jonger dan twaalf jaar kunnen ook zelf de rechter verzoeken om te worden gehoord waarop de rechter vervolgens beslist. Over de mogelijkheid en wenselijkheid om het hoorrecht van minderjarigen in het Nederlandse civiele procesrecht uit te breiden, is in het voorjaar van 2020 een WODC-onderzoek verschenen.⁶ Een kabinetsreactie op dit onderzoek wordt voorbereid en zal naar verwachting dit najaar naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

2.3 *Internationale kinderontvoering (hoofdstuk III)*

⁶ M.R. Bruning e.a., Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie, Meijers-reeks nr. 335. Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2020.

De herschikte verordening bevat een nieuw hoofdstuk waarin aanvullende regels op het Haags Kinderontvoeringsverdrag (hierna: HKOV)⁷ worden gegeven. Het HKOV is het belangrijkste internationale instrument tegen kinderontvoering. De aanvullende regels in de herschikte verordening strekken ertoe de terugkeer van kinderen zo veel mogelijk te bespoedigen en internationale kinderontvoering verder tegen te gaan.

De herschikte verordening benadrukt ten eerste de bekwame spoed waarmee de centrale autoriteiten verzoeken tot terugkeer van een kind in behandeling moeten nemen en waarmee de bevoegde autoriteiten beslissingen waarbij de terugkeer is gelast, ten uitvoer moeten leggen (artikelen 23 en 28 van de herschikte verordening). Artikel 24 van de herschikte verordening bepaalt dat de lidstaten voor de terugkeer van het kind moeten voorzien in de snelste procedures die er in het nationale recht zijn. Daarbij moet het gerecht uiterlijk zes weken nadat de zaak is aangevangen, uitspraak doen. In het Nederlandse recht wordt hierin al voorzien. Terugkeerprocedures worden uitsluitend en met voorrang behandeld door de kinderrechter van de rechtbank Den Haag, onverminderd de bevoegdheid van de voorzieningenrechter van die rechtbank. Voor het hoger beroep geldt een zeer korte appeltermijn van twee weken zonder de mogelijkheid van cassatie (artikelen 11 en 13 Uitvoeringswet internationale kinderontvoering).

Daarnaast bevordert de herschikte verordening in artikel 25 het gebruik van mediation in teruggeleidingszaken. Hiervoor bestaat in de Nederlandse praktijk al veel aandacht doordat de mogelijkheid van mediation inmiddels een vast onderdeel in terugkeerprocedures vormt.⁸ Verder bepaalt de verordening uitdrukkelijk dat het recht van het kind om te worden gehoord ook geldt in terugkeerprocedures uit hoofde van het Haags Kinderontvoeringsverdrag (artikel 26 van de herschikte verordening). Dit hoorrecht van het kind in terugkeerprocedures is in het Nederlandse recht geregeld in artikel 13 van de Uitvoeringswet internationale kinderontvoering en hieraan wordt in de praktijk uitvoering gegeven bij kinderen vanaf de leeftijd van zes jaar.⁹

Verder beoogt de herschikte verordening de omgang tussen het kind en de achtergebleven ouder tijdens de terugkeerprocedure te bevorderen en de drempel voor terugkeer te verlagen. Daartoe biedt de herschikte verordening de rechter die oordeelt over de terugkeer van het kind de mogelijkheid om, rekening houdend met de belangen van het kind, voorlopige en bewarende maatregelen nemen die ook gelden in het land van terugkeer. Hierbij kan gedacht worden aan een contactverbod of het vaststellen van de voorlopige hoofdverblijfplaats van het kind (artikel 27 van de herschikte verordening).

2.4 *Erkenning en tenuitvoerlegging (hoofdstuk IV)*

De herschikte verordening schaft voor beslissingen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid het verlot tot tenuitvoerlegging (de exequatur) af. Deze beslissingen zijn voortaan in de andere lidstaten rechtstreeks uitvoerbaar (artikel 34 van de herschikte verordening). De weigeringsgronden die tegen de verlening van het exequatur konden worden aangevoerd, zijn

⁷ Verdrag van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, Trb. 1987, 139.

⁸ M. Jonker e.a., *Internationale kinderontvoering. De uitvoeringspraktijk van inkomende zaken in Nederland, Engeland & Wales, Zweden en Zwitserland*, Den Haag: WODC, 2015, p. 44 en 46-50.

⁹ M. Jonker e.a., *Internationale kinderontvoering. De uitvoeringspraktijk van inkomende zaken in Nederland, Engeland & Wales, Zweden en Zwitserland*, Den Haag: WODC, 2015, p. 45 en 131.

behouden en kunnen nu tegen de tenuitvoerlegging zelf worden aangevoerd. Alleen is het niet bieden van de mogelijkheid aan het kind om in de procedure zijn mening te uiten, in de herschikte verordening geen dwingende weigeringsgrond meer, maar een grond waarop de erkenning en tenuitvoerlegging van de gegeven beslissing kan worden geweigerd.

Voor beslissingen over omgangsrecht en gezagsbeslissingen die leiden tot de terugkeer van het kind naar de lidstaat waar het voor de kinderontvoering zijn gewone verblijfplaats had, geldt onder de huidige verordening al dat zij met het daarbij gepaste certificaat zonder exequaturprocedure in een andere lidstaat ten uitvoer kunnen worden gelegd. Voor deze beslissingen wijzigt het systeem van rechtstreekse tenuitvoerlegging niet. Deze beslissingen worden vanwege hun voorrangpositie in de herschikte verordening aangeduid als 'geprivilegieerde beslissingen'. Nieuw voor deze geprivilegieerde beslissingen is dat ook kan worden verzocht om intrekking van het certificaat als het ten onrechte blijkt te zijn afgegeven (artikel 48, tweede lid, van de herschikte verordening). Ook kan worden verzocht om een certificaat waarmee kan worden aangetoond dat de beslissing niet langer ten uitvoer kan worden gelegd, bijvoorbeeld als er een nieuwe beslissing is genomen of de uitvoerbaarheid van de gegeven beslissing in het land van herkomst is opgeschort of beperkt (artikel 49 van de herschikte verordening). Verzet tegen de erkenning en tenuitvoerlegging van geprivilegieerde beslissingen is alleen mogelijk als de gegeven beslissing onverenigbaar is met een latere beslissing inzake ouderlijke verantwoordelijkheid die over hetzelfde kind is gegeven (artikel 43, eerste lid van de herschikte verordening).

Voor de tenuitvoerlegging bevat de herschikte verordening voor alle rechterlijke beslissingen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid, dus zowel voor de 'gewone' als voor de 'geprivilegieerde' beslissingen, de mogelijkheid om een verzoek tot tenuitvoerlegging in te dienen bij de autoriteit die volgens het nationale recht van de lidstaat van tenuitvoerlegging bevoegd is voor de tenuitvoerlegging (artikel 52 van de herschikte verordening). De partij die de beslissing in een andere lidstaat ten uitvoer wil leggen, moet aan deze autoriteit een afschrift van de beslissing met het gepaste certificaat verstrekken. Voordat de eerste uitvoeringsmaatregel in de lidstaat van tenuitvoerlegging kan plaatsvinden, moet de beslissing met het gepaste certificaat worden betekend aan degene tegen wie de tenuitvoerlegging wordt verzocht (artikel 55 van de herschikte verordening).

Nieuw is verder dat de herschikte verordening voor alle rechterlijke beslissingen voorziet in de mogelijkheid om de schorsing of weigering van de tenuitvoerlegging te verzoeken. Op grond van artikel 56, eerste lid, van de herschikte verordening volgt een schorsing van de tenuitvoerlegging als de uitvoerbaarheid van de beslissing in de lidstaat waar de beslissing is gegeven, is geschorst. Het tweede lid bevat een aantal gronden op basis waarvan de tenuitvoerleggingsprocedure kan worden geschorst, bijvoorbeeld omdat tegen de beslissing hoger beroep is ingesteld of nog kan worden ingesteld. De weigeringsgronden voor de tenuitvoerlegging zijn gelijk aan de weigeringsgronden voor de erkenning van rechterlijke beslissingen. Naast de schorsings- en weigeringsgronden uit de verordening kan de belanghebbende partij zich ook beroepen op de gronden voor schorsing of weigering die in het recht van de lidstaat van tenuitvoerlegging bestaan, voor zover deze niet onverenigbaar zijn met de in de verordening gegeven gronden (artikel 57 van de herschikte verordening).

Authentieke akten en overeenkomsten

De herschikte verordening geeft een nadere regeling voor de erkenning en tenuitvoerlegging van authentieke akten en overeenkomsten in huwelijkszaken en zaken over ouderlijke verantwoordelijkheid (artikelen 64 t/m 68 van de herschikte verordening). Hierbij valt te denken aan een buiten de rechter tot stand gekomen echtscheiding, wat in een aantal lidstaten, zoals Frankrijk, mogelijk is. Voor Nederland is de regeling over authentieke akten en overeenkomsten vooral van belang voor 'inkomende' zaken, bijvoorbeeld een in Frankrijk buitengerechtelijk tot stand gekomen echtscheiding. De hiervan opgemaakt akte of overeenkomst wordt op grond van de herschikte verordening met het daarbij passende certificaat hier in Nederland zonder nadere procedure erkend, tenzij zich een van de in artikel 68 genoemde weigeringsgronden voordoet.

2.5 Samenwerking inzake ouderlijke verantwoordelijkheid (hoofdstuk V)

De regels over de samenwerking tussen de centrale autoriteiten en de bevoegde autoriteiten zijn in de herschikte verordening verduidelijkt en met enkele bepalingen aangevuld. Op grond van de nieuwe bepalingen werken de centrale autoriteiten onderling samen en bevorderen zij de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten in hun lidstaten en werken zij op verzoek van een centrale autoriteit van een andere lidstaat ook in individuele gevallen met elkaar samen. De herschikte verordening verduidelijkt verder welke informatie de centrale autoriteit hierbij dient te verzamelen en te verstrekken, en binnen welke termijn.

Een nieuwe, in de verordening neergelegde specifieke taak voor de centrale autoriteit is het verlenen van bijstand bij het lokaliseren van de verblijfplaats van het kind als dat noodzakelijk is om een verzoek krachtens de verordening uit te voeren (artikel 79, onderdeel a, van de herschikte verordening). Hiervoor beschikt de Centrale Autoriteit al over de benodigde middelen (artikel 8 van de Uitvoeringswet internationale kinderscherming). Ook nieuw is de expliciete opdracht aan de centrale autoriteit om de communicatie tussen de gerechten, bevoegde autoriteiten en andere betrokken instanties te ondersteunen, met name bij het waarborgen van de daadwerkelijke uitoefening van omgangsrecht (artikel 79, onderdeel d, en artikel 81 van de verordening).

Verder wordt de regeling over de plaatsing van een kind in een andere lidstaat aangescherpt. Onder de huidige verordening vindt bij een voorgenomen plaatsing van een kind in een instelling of een pleeggezin in een andere lidstaat eerst overleg plaats met de centrale autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van die lidstaat. De beslissing tot plaatsing wordt vervolgens pas genomen nadat de bevoegde autoriteit van de aangezochte lidstaat heeft ingestemd met de plaatsing. Omdat deze regeling in de praktijk ruimte liet voor twijfel over de vraag in welke gevallen de instemming van de ontvangende lidstaat noodzakelijk was, krijgt de bevoegde autoriteit van de aangezochte lidstaat in de herschikte verordening een sterkere positie. Deze autoriteit moet voortaan eerst om goedkeuring voor de plaatsing van het kind in zijn lidstaat worden gevraagd (artikel 82 van de herschikte verordening). Voor de beslissing op het verzoek tot goedkeuring geeft de herschikte verordening een termijn van drie maanden. Het verzoek tot goedkeuring gaat vergezeld van een verslag over het kind, de redenen voor de voorgestelde plaatsing of zorgverstrekking en andere relevante informatie. Net als in de huidige verordening

levert het niet in acht nemen van de procedurele voorschriften een weigeringsgrond op voor de erkenning van de gegeven beslissing tot plaatsing van het kind.

2.6 Overige bepalingen (hoofdstukken VI t/m IX)

Hoofdstuk VI (algemene bepalingen) is nieuw en bevat bepalingen over de samenwerking en rechtstreekse communicatie tussen de gerechten en over de informatie-uitwisseling voor de toepassing van de verordening. Hoofdstuk VII is ook nieuw en bevat de inmiddels gebruikelijke gedelegeerde handelingen aan de Europese Commissie om de certificaten te actualiseren of daarin technische wijzigingen door te voeren. De verhouding van de herschikte verordening tot andere internationale regelingen is nagenoeg ongewijzigd opgenomen in hoofdstuk VIII.

In hoofdstuk IX zijn tot slot het overgangsrecht en de inwerkingtredingsbepaling opgenomen. De herschikte verordening is van toepassing op rechterlijke procedures die zijn ingesteld, authentieke akten die zijn verleden en overeenkomsten die zijn geregistreerd op of na 1 augustus 2022. Op vóór deze datum ingestelde rechterlijke procedures, verleden authentieke akten en uitvoerbaar geworden overeenkomsten blijft de huidige verordening van toepassing (artikel 100 van de herschikte verordening). Behalve voor deze al ingestelde procedures, verleden authentieke akten en uitvoerbaar geworden overeenkomsten, wordt de huidige verordening met ingang van 1 augustus 2022 ingetrokken. Vanaf die datum geldt de herschikte verordening.

3. Opzet van de uitvoeringswetgeving

Voor de uitvoering van de herschikte verordening moeten enkele wetten worden gewijzigd. De grootste wijzigingen worden doorgevoerd in de Uitvoeringswet internationale kinderbescherming, omdat in deze wet de uitvoeringsbepalingen van de huidige verordening zijn neergelegd. Daarnaast worden de Uitvoeringswet internationale kinderontvoering, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (hierna: Rv) en Boek 10 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) aangepast aan de herschikte verordening. De wijzigingen van voornamelijk wetstechnische aard worden toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste wijzigingen in de Uitvoeringswet internationale kinderbescherming. In het bijzonder zal hierbij aandacht worden besteed aan de tenuitvoerlegging van beslissingen uit een andere lidstaat en de in het nationale recht beschikbare effectuerings- en dwangmogelijkheden voor het naleven van beslissingen die minderjarigen aangaan. Aansluitend daarop worden de processuele gang van zaken bij de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen uit een andere lidstaat en de mogelijkheid om daartegen op te komen, beschreven.

3.1 Tenuitvoerlegging van beslissingen over ouderlijke verantwoordelijkheid

De afschaffing van de exequatur voor alle beslissingen betreffende minderjarigen leidt tot een wijziging van de Uitvoeringswet internationale kinderbescherming. Voor de tenuitvoerlegging maakt het niet meer uit of het gaat om een geprivilegieerde beslissing (omgangsbeslissingen en gezagsbeslissingen die de terugkeer van een kind na internationale kinderontvoering met zich brengen) of om een andere beslissing die het gezag betreft (zoals beslissingen over de wijziging van de hoofdverblijfplaats van een kind, beslissingen waarin vervangende toestemming wordt gegeven voor de afgifte van een reisdocument voor het kind of waarin een machtiging wordt

verkregen om een nalatenschap namens een kind te verwerpen). Dit soort beslissingen die in een andere lidstaat zijn gegeven en daar uitvoerbaar zijn, moeten op gelijke voet worden behandeld als nationale, interne beslissingen, waarop rechtstreeks, dus zonder nadere (verlof)procedure, het eigen, nationale executierecht in personen- en familiezaken van toepassing is. Op grond van artikel 51 van de herschikte verordening is het lidstaten niet toegestaan om in hun nationale wetgeving voorzieningen te treffen of regels in te voeren die in ongunstige zin afwijken van de voorzieningen en regels voor de tenuitvoerlegging van interne beslissingen.

Bij beslissingen die alleen zien op de verhouding tussen de ouders van een kind, zoals vervangende toestemming om met het kind te verhuizen, zijn de ouders primair verantwoordelijk voor het uitvoeren van de gegeven beslissing. Als de beslissing in een andere lidstaat moet worden uitgevoerd en een van de ouders werkt hier niet aan mee, dan kan de andere ouder in de lidstaat van tenuitvoerlegging overeenkomstig de nationale regels van die lidstaat vragen om gedwongen tenuitvoerlegging.

In het Nederlandse recht is de tenuitvoerlegging van beslissingen betreffende minderjarigen geregeld in de artikelen 812 en 813 Rv. Artikel 812 Rv geeft degene aan wie een kind op grond van een beslissing door de rechter tijdelijk of blijvend is toevertrouwd, van rechtswege het recht om het kind aan hem te doen afgeven. Dit recht op afgifte van het kind aan de ouder of verzorger van het kind of aan een instelling van jeugdzorg vindt zo nodig plaats met behulp van de sterke arm (de politie). Op grond van artikel 813, eerste lid, onderdeel c, Rv verleent het Openbaar Ministerie aan de afgifte van het kind zo nodig zijn medewerking. Een apart afgiftebevel of een machtiging om zo nodig de hulp van de politie en het Openbaar Ministerie in te schakelen, is niet vereist. Alleen voor beslissingen over gezamenlijke gezagsuitoefening als bedoeld in artikel 1:253a, eerste en tweede lid, BW en over omgangsrecht als bedoeld in artikel 1:377a, tweede lid, BW bepaalt het tweede lid van artikel 812 Rv dat een beschikking alleen met de sterke arm ten uitvoer kan worden gelegd als de rechter dat in die beschikking uitdrukkelijk heeft bepaald. Als bevoegde autoriteit voor de tenuitvoerlegging in de zin van artikel 52 van de herschikte verordening zijn in Nederland dus de politie en het Openbaar Ministerie aan te merken.

Het staat een partij verder vrij om in een kort geding procedure de nakoming van het rechterlijk bevel tot afgifte op straffe van een dwangsom te eisen. Om de inzet van de politie te voorkomen, wordt in de praktijk vaak de nakoming van een omgangsregeling waaraan door de andere ouder geen medewerking wordt verleend, in kort geding gevorderd onder verbeurte van een dwangsom voor het geval de medewerking aan de omgangsregeling uitblijft. Een ander, verderstrekkend dwangmiddel in dit verband is het verzoek om de toepassing van lijfswang (gijzeling). Ook voor andere beslissingen op basis van de verordening kan een ouder een kort geding starten om tenuitvoerlegging van een beslissing op straffe van een dwangsom of zelfs lijfswang af te dwingen. In die gevallen wordt de rechter in de zin van artikel 52 van de herschikte verordening als de bevoegde autoriteit beschouwd.

Bij kindbeschermsmaatregelen, bijvoorbeeld een ondertoezichtstelling, krijgen een of beide ouders van het kind te maken met rechtstreeks overheidsingrijpen in het gezin door de aanwijzing van een kindbeschermsinstantie. Net als onder de huidige verordening worden deze

beslissingen onder de beschikbare verordening in de andere lidstaten erkend zonder dat daarvoor een speciale procedure nodig is. De praktische betekenis ervan is verder beperkt, omdat deze beslissingen uit hun aard niet naar een andere lidstaat kunnen worden meegenomen voor (verdere) tenuitvoerlegging. Een toezichthoudende instantie in de ene lidstaat, bijvoorbeeld een naar Frans recht aangewezen Franse kindbeschermingsinstantie, heeft in een andere lidstaat, bijvoorbeeld Nederland, geen bevoegdheid om toezicht uit te oefenen over een kind dat zich in die andere lidstaat bevindt. Ook de rechter kan geen aanwijzingen geven voor de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel aan een instantie in een andere lidstaat. Daarbij komt dat in de diverse lidstaten kindbeschermingsmaatregelen en het systeem van toezicht anders zijn geregeld. Ook kunnen in een andere lidstaat kindbeschermingsmaatregelen worden uitgesproken die in het Nederlandse rechtssysteem als zodanig onbekend zijn en ook daardoor hier niet kunnen worden uitgevoerd. Anders dan in andere verordeningen, kent de beschikbare verordening niet een bepaling die de bevoegde autoriteiten van een lidstaat de mogelijkheid biedt om een buitenlandse kindbeschermingsmaatregel zo aan te passen dat in die lidstaat uitvoering kan worden gegeven aan de in een andere lidstaat uitgesproken maatregel. Voor de plaatsing van een kind in een instelling of een pleeggezin in een andere lidstaat voorziet de beschikbare verordening (evenals de huidige verordening) in een specifieke procedure (zie de goedkeuringsprocedure van artikel 82 van de beschikbare verordening). Wanneer een kind na een in een andere lidstaat uitgesproken kindbeschermingsmaatregel naar Nederland komt (anders dan door plaatsing via de goedkeuringsprocedure), bestaat er, gegeven de uitgesproken maatregel in het buitenland, aanleiding om te onderzoeken of ook in Nederland het treffen van een kindbeschermingsmaatregel noodzakelijk is. Hiervoor is een afzonderlijke beslissing van de Nederlandse rechter vereist.

Kindbeschermingsmaatregelen worden in Nederland doorgaans door de Raad voor de Kinderbescherming verzocht. Als de rechter het opleggen van een maatregel noodzakelijk acht, wijst de rechter een gecertificeerde instelling als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet aan voor de feitelijke uitvoering van de maatregel. In grensoverschrijdende gevallen wordt de bescherming van kinderen bevorderd door toepassing van artikel 55 van de huidige verordening door tussenkomst van de centrale autoriteiten via een zogeheten 'zorgmelding'. Dit houdt in dat de Centrale Autoriteit in Nederland van een centrale autoriteit uit een andere lidstaat een zorgmelding over een kind kan ontvangen. De Nederlandse Centrale Autoriteit zet deze vervolgens op grond van artikel 6 van de Uitvoeringswet internationale kindbescherming door aan de Raad voor de Kinderbescherming met het verzoek onderzoek te doen naar de situatie van het kind onder terugkoppeling van de uitkomsten van het onderzoek. Als de Raad voor de Kinderbescherming ter bescherming en de veiligheid van het kind een maatregel noodzakelijk acht, dient hij hiertoe een verzoek in bij de rechter. De Centrale Autoriteit stuurt de uitkomsten van het raadsonderzoek (en informatie omtrent de genomen maatregel) door aan de buitenlandse Centrale Autoriteit die daar de lokale autoriteit weer van op de hoogte stelt.

De verwachting is dat de bescherming van kinderen in grensoverschrijdende gevallen onder de beschikbare verordening via een zorgmelding zal blijven verlopen onder toepassing van het tot 79 vernummerde artikel in de beschikbare verordening. Bij het onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming zullen de buitenlandse beslissing en de veranderde situatie door de

verplaatsing van het kind uiteraard worden betrokken bij de afweging of en welke Nederlandse maatregel noodzakelijk is.

3.2 Processuele gang van zaken bij de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen uit een andere lidstaat

Voor de rechtstreekse tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen uit een andere lidstaat moet de partij die de beslissing ten uitvoer wil leggen, beschikken over een afschrift van de beslissing en het daarbij gepaste certificaat. Om de tenuitvoerlegging in Nederland te versnellen en te vergemakkelijken, wordt in de Uitvoeringswet internationale kinderbescherming voorgesteld om het afschrift van de rechterlijke beslissing en het certificaat, net als in artikel 7 van de Uitvoeringswet Brussel I-bis¹⁰, samen aan te merken als een executoriale titel als bedoeld in artikel 430 Rv. De executoriale titel geeft de buitenlandse beslissing direct executoriale kracht (zie het voorgestelde artikel 20). Voor de mogelijkheid om een vertaling of transliteratie van de vertaalbare inhoud van de vrije tekstvelden van het certificaat en/of de beslissing te verlangen, wordt in Nederland de Nederlandse en Engelse taal aanvaard. Deze en andere informatie, zoals de (relatief) bevoegde gerechten en de beschikbare rechtsmiddelen in de lidstaat van tenuitvoerlegging, die op grond van artikel 103 van de herschikte verordening aan de Europese Commissie moeten worden meegedeeld, zullen door de Europese Commissie openbaar worden gemaakt, onder andere via het Europese e-justiceportaal.

Om vervolgens gebruik te kunnen maken van de in het Nederlandse executierecht beschikbare dwangmiddelen als de beslissing niet vrijwillig wordt nageleefd, moet de executoriale titel, net als elke andere Nederlandse beslissing, eerst door de gerechtsdeurwaarder worden betekend aan degene tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd. Net als bij beslissingen in burgerlijke en handelszaken uit een andere lidstaat op grond van artikel 9 van de Uitvoeringswet Brussel I-bis, moet tussen de betekening door de gerechtsdeurwaarder en de tenuitvoerlegging een redelijke termijn liggen (zie het voorgestelde artikel 21). Deze termijn dient verschillende doelen. Degene aan wie de executoriale titel wordt betekend, krijgt de gelegenheid om de beslissing alsnog vrijwillig na te leven, waardoor de beslissing alsnog in het belang van het kind op een voor het kind zo min mogelijk belastende en schadelijke wijze ten uitvoer wordt gelegd. Daarnaast kan de termijn worden gebruikt om de voorgenomen tenuitvoerlegging aan te vechten door een beroep te doen op een van de weigeringsgronden uit de verordening of door een andere in het nationale recht beschikbare weigeringsgrond in te roepen. Hiertoe kan een executiegeschil vergelijkbaar met artikel 438 Rv worden aangespannen bij de voorzieningenrechter (zie het voorgestelde artikel 23).

Wordt na de betekening niet alsnog uitvoering gegeven aan de rechterlijke beslissing door daaraan de noodzakelijke medewerking te verlenen, dan kan de partij die de beslissing ten uitvoer wil leggen na afloop van de redelijke termijn, een verzoek tot tenuitvoerlegging indienen bij de daarvoor bevoegde autoriteit. In overeenstemming met het hiervoor beschreven Nederlandse executierecht in personen- en familierechtzaken kan voor de tenuitvoerlegging van een beslissing

¹⁰ Uitvoeringswet EG-executieverordening en Verdrag van Lugano, ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Pb EU L 31).

die een bevel tot afgifte van het kind inhoudt, de bijstand van de politie en het Openbaar Ministerie worden ingeroepen. Gaat het om een beslissing over de gezamenlijke uitoefening van het gezag of een omgangsregeling als bedoeld in artikel 812, tweede lid, Rv, en is in de beslissing nog niet voorzien in een afgiftebevel, dan kan de Nederlandse rechter worden verzocht om een afgiftebevel van het kind.

Een andere route om de tenuitvoerlegging bij niet vrijwillige naleving van een beslissing af te dwingen, is het starten van een (nieuwe) procedure waarin de nakoming van de buitenlandse beslissing op straffe van een dwangsom wordt gevorderd voor het geval de noodzakelijke medewerking aan de uitvoering van de beslissing uitblijft (zie het voorgestelde artikel 22). Is in de buitenlandse beslissing al een dwangsomveroordeling uitgesproken waarbij de hoogte van de dwangsom definitief is bepaald, dan kan deze dwangsom na het verbeurd worden, door de deurwaarder ten uitvoer worden gelegd aan de hand van de executoriale titel (artikel 611c Rv).¹¹ Voor de ouder die tegen de tenuitvoerlegging van de gegeven beslissing wil opkomen, staat de weg van het executiegeschil van artikel 438 Rv open met de mogelijkheid van hoger beroep en cassatie (zie het voorgestelde artikel 23).

4. Gevolgen voor burgers

De herschikte verordening beoogt het voor ouders makkelijker te maken om beslissingen die hun minderjarige kinderen aangaan ten uitvoer te leggen in de lidstaat waar zij bijvoorbeeld naar toe verhuizen. De herschikte verordening en dit wetsvoorstel hebben hierdoor positieve gevolgen voor de regeldruk van burgers. Zij hoeven voor de tenuitvoerlegging van een beslissing in een andere lidstaat niet meer eerst om verlof tot tenuitvoerlegging in die lidstaat te vragen, maar kunnen met de gegeven beslissing en het daarbij gepaste certificaat rechtstreeks de procedurele voorschriften volgen van de lidstaat waar zij de beslissing willen tenuitvoerleggen. Eventuele kosten voor Nederlandse burgers voor de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in een andere lidstaat volgen uit het opvragen van het certificaat bij de Nederlandse rechter als dat certificaat niet direct bij de beslissing is gevoegd. Daarvan zal doorgaans alleen sprake zijn als de procedure die tot de beslissing heeft geleid, nog geen internationaal karakter had en de afgifte van een certificaat dus niet voor de hand lag. Andere kosten kunnen liggen in het eventueel moeten vertalen van stukken als de rechter of bevoegde autoriteit in een andere lidstaat daarom vraagt, in het betekenen van de beslissing en het certificaat aan de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt verzocht voorafgaand aan de eerste tenuitvoerleggingsmaatregel en in de tenuitvoerlegging zelf, afhankelijk van de mogelijkheden en procedurevoorschriften in de lidstaat van tenuitvoerlegging. De mogelijkheid om de erkenning van een beslissing in de lidstaat van tenuitvoerlegging te verzoeken of voor de verwerende partij om daartegen een weigeringsgrond aan te voeren, bestaat onder de huidige verordening al. Nieuw is dat voor een weigeringsgrond tegen de tenuitvoerlegging een executiegeschil kan worden gestart of in de procedure tot erkenning of tenuitvoerlegging een tegenverzoek kan worden gedaan dat strekt tot weigering van de erkenning of tenuitvoerlegging. Van de hiermee gemoeide kosten voor de burger valt geen

¹¹ Zie HvJEU 9 september 2015, ECLI:EU:C:2015:263, rov. 50 en 53.

indicatie te geven. Vanwege het bijzondere karakter van het procesrecht vallen deze kosten bovendien buiten de kwantitatieve reductiedoelstellingen voor regeldrukkosten voor de burger.

5. Gevolgen voor de rijksbegroting

Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor de rijksbegroting. Hieronder worden deze gevolgen per organisatie weergegeven onder voorbehoud van een nog uit te voeren impact-analyse door de betrokken organisaties. **P.M.**

Centrale Autoriteit

Voor de Centrale Autoriteit heeft dit wetsvoorstel geen financiële gevolgen. De nieuwe procedurele voorwaarden in kinderonvoeringszaken sluiten aan op de huidige Nederlandse praktijk, waardoor deze geen budgettaire gevolgen lijken te hebben. Dit geldt ook voor de nieuwe bepalingen inzake de samenwerking met de gerechten en andere bevoegde autoriteiten. De voor de Centrale Autoriteit verplicht gestelde vertaling bij een verzoek tot plaatsing van een kind in een andere lidstaat wordt in de praktijk vaak al geleverd, waardoor deze verplichting niet leidt tot aanvullende kosten. **P.M.**

Politie en Openbaar Ministerie

De toepassing van de regels over de rechtstreekse tenuitvoerlegging op andere beslissingen dan omgangsbeslissingen en beslissingen over de terugkeer van een kind na kinderonvoering door het afschaffen van de exequatur leiden mogelijk tot een kleine toename van verzoeken om bijstand van de politie en het Openbaar Ministerie bij de tenuitvoerlegging van beslissingen die in een andere lidstaat zijn gegeven. Een inschatting hiervan valt niet eenvoudig te geven. Naar mag worden aangenomen, zal in het merendeel van de gevallen door de betrokken partijen in het belang van het kind de noodzakelijke medewerking aan de gegeven beslissing worden verleend of wordt een kort geding bij de rechter aangespannen. Eventuele politie-inzet en medewerking van het Openbaar Ministerie zullen daarom naar verwachting tot uiterste gevallen beperkt blijven. **P.M.**

Raad voor de rechtspraak

Het wetsvoorstel heeft bescheiden gevolgen voor de kosten van de rechtspraak. Door de afschaffing van de exequatur zullen geen procedures voor het vragen van verlof tot tenuitvoerlegging meer worden gevoerd, zodat de aan de behandeling daarvan verbonden kosten voor de rechtspraak wegvallen. Ook zullen de geheven griffierechten in deze zaken wegvallen. De rechter houdt wel een belangrijke rol in de tenuitvoerleggingsprocedure, doordat in een kort geding de nakoming van een in een andere lidstaat gegeven beslissing kan worden gevorderd of een verzoek kan worden ingediend om voor de uitvoering van een in een andere lidstaat opgelegde maatregel een gecertificeerde instelling aan te wijzen. Hiervan zullen geen extra werklastgevolgen uitgaan, omdat het niet gaat om nieuwe procedures of een nieuwe rol voor de rechter. Mogelijk extra procedures en daarmee mogelijk extra kosten kunnen wel volgen uit executiegeschillen die worden gestart om de weigering van de erkenning en tenuitvoerlegging van een in een andere lidstaat gegeven beslissing te verzoeken. **P.M.**

Raad voor de Kinderbescherming

De verwachting is dat dit wetsvoorstel gevolgen heeft voor de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad voor de Kinderbescherming zal verzoeken van de Centrale Autoriteit in behandeling nemen en, als daartoe aanleiding bestaat in het belang van het kind, onderzoek doen en de rechter verzoeken om een gecertificeerde instelling aan te wijzen voor de uitvoering van de maatregel. **P.M.**

Raad voor rechtsbijstand

Voor de raad voor rechtsbijstand heeft dit wetsvoorstel geen gevolgen. Net als onder de huidige verordening heeft een partij die in de lidstaat van herkomst in aanmerking kwam voor gehele of gedeeltelijke kosteloze rechtsbijstand, hierop ook recht in procedures in de lidstaat van tenuitvoerlegging waarin de erkenning en/of tenuitvoerlegging wordt verzocht dan wel de weigering daarvan. **P.M.**

6. Adviezen en consultatie

Bij de totstandkoming van een voorontwerp van dit wetsvoorstel is met de rechtspraak overleg gevoerd over de procedures waarin ter uitvoering van de verschikte verordening moet worden voorzien en over andere keuzemogelijkheden die de verschikte verordening biedt. Een voorontwerp is vervolgens aan de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht en de Adviescommissie voor het burgerlijk procesrecht voorgelegd. Daarnaast is een voorontwerp van dit wetsvoorstel eind 2020 in internetconsultatie gegaan en is tegelijkertijd advies gevraagd aan een aantal organisaties. **P.M.**

P.M.

ARTIKELN

Artikel I (Uitvoeringswet internationale kindbescherming)

Onderdeel A (artikel 1)

In artikel 1 wordt de verwijzing naar de huidige verordening aangepast aan de verschikte verordening.

Onderdeel B (artikel 4)

In artikel 4 wordt de aanwijzing van de centrale autoriteit in artikel 56 met verwijzing naar zijn taken in Hoofdstuk IV van de huidige verordening aangepast aan de vernumming in de verschikte verordening.

Onderdeel C (artikel 8)

De voorgestelde wijziging in artikel 8 is van wetstechnische aard. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de in dit artikel nog voorkomende aanduiding van de rechtbank 's-Gravenhage aan te passen aan de modernere aanduiding Den Haag.

Onderdelen D en E (artikelen 9 en 10)

De artikelen 9 en 10 van de Uitvoeringswet internationale kindbescherming worden aangepast aan de aangescherpte procedure voor de plaatsing van een kind in een andere lidstaat. Vanwege de nieuwe goedkeuringsprocedure wordt de verwijzing naar artikel 56 van de huidige verordening en de daarin vereiste instemming voor de plaatsing van een kind in een andere lidstaat aangepast in een verwijzing naar artikel 82 van de herschikte verordening en de daarin benodigde goedkeuring.

Op grond van de herschikte verordening is de voorafgaande goedkeuring niet vereist wanneer het kind bij een ouder wordt geplaatst (artikel 82, tweede lid, van de herschikte verordening). Van de in de verordening geboden mogelijkheid om de uitzondering op het goedkeuringsvereiste in aanvulling op ouders uit te breiden tot andere categorieën van nauwe verwanten, wordt geen gebruik gemaakt. De reden hiervan is dat binnen Nederland bij uithuisplaatsingen van een kind bij nauwe verwanten, bijvoorbeeld de grootouders van een kind, steeds een screening door de Raad voor de Kinderbescherming vooraf gaat. Voor de plaatsing van een kind dat in een andere lidstaat verblijft en in Nederland bij nauwe verwanten wordt geplaatst, wordt bij deze praktijk aangesloten. Artikel 82, achtste lid, van de herschikte verordening biedt de centrale of andere bevoegde autoriteiten voorts de mogelijkheid om overeenkomsten of regelingen met de autoriteiten van andere lidstaten aan te gaan of te handhaven, waarin de overlegprocedure met het oog op goedkeuring in hun onderlinge betrekkingen wordt vereenvoudigd. De artikelen 9 en 10 van de Uitvoeringswet internationale kindbescherming staan aan dergelijke overeenkomsten of regelingen niet in de weg.

Het derde lid van artikel 10 kan vervallen. Dit artikellid strekt tot uitvoering van artikel 56, vierde lid, van de huidige verordening dat met de herschikking is geschrapt.

Onderdeel F (artikelen 18 tot en met 23)

De bepalingen in hoofdstuk 6 van de uitvoeringswet worden opnieuw geformuleerd om uitvoering te geven aan de gewijzigde regeling van de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen uit een andere lidstaat.

Artikel 18

Artikel 18 is gewijd aan het verzoek tot erkenning en tot weigering van de erkenning van beslissingen uit een andere lidstaat die met toepassing van de verordening zijn gegeven. Het verzoek om verlof tot tenuitvoerlegging is uit het huidige artikel 18 geschrapt vanwege de afschaffing van de exequaturprocedure. Het daarvoor in de plaats gekomen verzoek om rechtstreekse tenuitvoerlegging wordt geregeld in het voorgestelde artikel 22.

Het eerste lid van artikel 18 komt overeen met het eerste en tweede lid van het huidige artikel 18 van de uitvoeringswet. Daarin wordt de voorzieningenrechter van de rechtbank bevoegd verklaard kennis te nemen van het verzoek tot erkenning of niet-erkenning van een in een andere lidstaat gegeven beslissing en wordt de relatief bevoegde rechter aangewezen. De bepaling strekt ter uitvoering van de artikelen 30, derde lid, en 40, eerste lid, van de herschikte verordening. Deze

artikelen geven iedere belanghebbende partij voor gewone, niet-geprivilegieerde beslissingen het recht om overeenkomstig de in het nationale recht voorziene procedure te verzoeken om een beslissing dat er geen gronden zijn voor weigering van de erkenning van de in een andere lidstaat gegeven beslissing (artikel 30, derde lid) dan wel dat er wel weigeringsgronden zijn voor de erkenning (artikel 40, eerste lid). Voor geprivilegieerde beslissingen (de omgangsbeslissingen en gezagsbeslissingen die leiden tot de terugkeer van het kind na kinderontvoering) is een verzoek om erkenning van de gegeven beslissing mogelijk (zie artikel 42, tweede lid, van de herschikte verordening). Voor authentieke akten en overeenkomsten die juridische bindend zijn in de lidstaat waar zij tot stand zijn gekomen, kan om de erkenning en om de weigering ervan worden verzocht (zie artikel 65 van de herschikte verordening). Het voorgestelde artikel 18 is ook op deze verzoeken van toepassing.

Op grond van artikel 30, vierde lid, dienen de lidstaten de relatieve bevoegdheid van het gerecht te bepalen. Hiervoor wordt aangesloten bij de gewone bevoegdheidsregels van de verzoekschriftprocedure (artikelen 262 tot en met 269 Rv). Dit brengt mee dat de rechter van de woonplaats van de verzoeker of van een van de verzoekers of van de in het verzoekschrift genoemde belanghebbenden bevoegd is om van het verzoek tot erkenning of niet-erkenning kennis te nemen. Bij gebreke van een woonplaats in Nederland is de rechter van het werkelijke verblijf van één van hen bevoegd (artikel 262 Rv). In zaken die minderjarigen aangaan (de zaken over ouderlijke verantwoordelijkheid) is de rechter van de woonplaats dan wel het werkelijke verblijf van de minderjarige relatief bevoegd (artikel 265). Wijzen deze bevoegdheidsgronden geen relatief bevoegde rechter aan, dan is de rechter in Den Haag bevoegd (artikel 269 Rv).

Het voorgestelde artikel 18 ziet daarnaast op het verzoek om noodzakelijke voorzieningen voor de uitoefening van een omgangsregeling te treffen als in de beslissing waarbij het omgangsrecht is vastgesteld, door de rechter die de beslissing heeft gegeven, daarin niet of onvoldoende is voorzien. Net als onder de huidige verordening, hoeft dit verzoek niet uitsluitend te worden gedaan in de fase van (gedwongen) tenuitvoerlegging, maar kan het ook daarop vooruitlopend bij de rechter worden ingediend, zodat aan de omgangsregeling uitvoering kan worden gegeven. Een dergelijk verzoek kan worden ingediend door een of beide ouders, bijvoorbeeld als nog niet is voorzien in een bepaling over de plaats van de overdracht van het kind bij de uitvoering van een grensoverschrijdende omgangsregeling. Als de rechter de details van de omgangsregeling nader vaststelt, moet een afschrift hiervan voor de eerste uitvoeringsmaatregel worden mee betekend met het certificaat en de oorspronkelijke beslissing (artikel 55, eerste lid, van de herschikte verordening).

Het voorgestelde tweede lid van artikel 18 komt overeen met het huidige derde lid van dit artikel en verklaart de verzoekschriftprocedure van toepassing op de procedure tot erkenning en niet-erkenning, waarbij de tussenkomst van een advocaat verplicht wordt gesteld.

Anders dan in de huidige uitvoeringswet (artikel 19, eerste lid), heeft de procedure tot erkenning en niet-erkenning geen 'ex parte'-karakter meer. In het voorgestelde artikel 18 gaat het om een procedure op tegenspraak waarbij de partijen die bij de gegeven beslissing in de andere lidstaat betrokken zijn geweest, overeenkomstig de gewone regels van de verzoekschriftprocedure

worden opgeroepen. Het 'ex parte' karakter in het huidige artikel 19 van de uitvoeringswet was opgenomen om aan te sluiten bij artikel 31 van de huidige verordening. Dat artikel bepaalt dat bij het verzoek om uitvoerbaarverklaring van een beslissing uit een andere lidstaat (de exequatur) de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd en het kind in deze stand van de procedure niet in de gelegenheid worden gesteld om te worden gehoord. Deze bepaling is in de herschikte verordening niet teruggekomen, waardoor het mogelijk wordt om de procedure tot erkenning en niet-erkenning een contradictoir karakter te geven. Hoewel door de mogelijkheid van tegenspraak de procedure langer kan duren, komt het doelmatig voor om de erkenning en het eventuele verweer daartegen gelijktijdig te behandelen. De verwerende partij heeft in de procedure tot erkenning van de in een andere lidstaat gegeven beslissing zo de mogelijkheid om een tegenverzoek op grond van artikel 282, vierde lid, Rv in te dienen strekkende tot niet-erkenning van de gegeven beslissing.

Het voorgestelde derde lid van artikel 18 betreft het huidige vierde lid van artikel 18 en heeft betrekking op de documenten die bij het verzoekschrift dienen te worden gevoegd. Dat zijn op grond van artikel 31, eerste lid, van de herschikte verordening i) het afschrift van de beschikking dat voldoet aan de voorwaarden tot vaststelling van de echtheid ervan en ii) het gepaste certificaat dat op grond van artikel 36 van de herschikte verordening wordt afgegeven door het gerecht dat de beslissing heeft gegeven. Voor geprivilegieerde beslissingen gaat het om dezelfde documenten, zij het dat dan het certificaat dat krachtens artikel 47 is gegeven, moet worden overgelegd (artikel 43, tweede lid, van de herschikte verordening). Voor authentieke akten en overeenkomsten gaat het om het certificaat dat op grond van artikel 66 is afgegeven. Mist bij het verzoekschrift een van deze documenten, dan kan de rechter op grond van artikel 32, eerste lid, van de herschikte verordening partijen de gelegenheid bieden om de ontbrekende stukken alsnog over te leggen of gelijkwaardige documenten aanvaarden.

Artikel 19

Het voorgestelde artikel 19 is overgenomen van het huidige artikel 21 van de uitvoeringswet. De verwijzing naar artikel 21, derde lid, van de huidige verordening is daarbij overeenkomstig de herschikking vervangen door artikel 30, derde lid. Het tweede lid komt overeen met het huidige tweede lid van artikel 21 van de uitvoeringswet.

Artikel 20

Artikel 430 Rv bepaalt dat naast grossen ook andere bij de wet als executoriaal aangewezen stukken in Nederland ten uitvoer kunnen worden gelegd. In het voorgestelde eerste lid wordt bepaald op basis van welke stukken een in een andere lidstaat gegeven beslissing inzake ouderlijke verantwoordelijkheid rechtstreeks in Nederland ten uitvoer kan worden gelegd. Dat zijn i) het afschrift van de door het gerecht van de lidstaat van herkomst gegeven beslissing en ii) het daarbij gepaste certificaat dat overeenkomstig artikel 36 of voor geprivilegieerde beslissingen overeenkomstig artikel 47 van de herschikte verordening is afgegeven. Het afschrift van de beslissing en het bijbehorende certificaat zijn de stukken die voor de tenuitvoerlegging moeten worden verstrekt aan de voor tenuitvoerlegging bevoegde autoriteit. Deze twee stukken vormen

op grond van dit voorgestelde artikel samen een executoriale titel in de zin van artikel 430 Rv. Deze stukken moeten voorafgaand aan de eerste tenuitvoerleggingsmaatregel door de deurwaarder zijn betekend aan de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt verzocht (artikel 55 van de herschikte verordening). Met deze bepaling krijgt een partij met de in een andere lidstaat gegeven beslissing en het gepaste certificaat rechtstreeks een executoriale titel.

Voor gewone beslissingen waarbij voorlopige en bewarende maatregelen zijn gelast, moet een partij naast de beslissing en het gepaste certificaat beschikken over een bewijs van betekening van de beslissing als de desbetreffende maatregel is gelast zonder dat de verweerder in de procedure is opgeroepen (artikel 35, tweede lid, onder c, van de herschikte verordening). Dat betekent dat bij beslissingen houdende voorlopige en bewarende maatregelen de beslissing en het certificaat, en in voorkomende gevallen, het bewijs van betekening samen een executoriale titel in de zin van artikel 430 Rv vormen. In verband met de leesbaarheid van het voorgestelde artikel 20 is dit in een afzonderlijk artikellid opgenomen.

Het derde lid verklaart het eerste lid van overeenkomstige toepassing op authentieke akten en overeenkomsten inzake ouderlijke verantwoordelijkheid, die op grond van artikel 65, tweede lid, van de herschikte verordening zonder een voorafgaande bijzondere procedure in andere lidstaten ten uitvoer kunnen worden gelegd. Daarmee worden ook deze authentieke akten en overeenkomsten, met het gepaste certificaat als een executoriale titel aangemerkt.

Artikel 21

Het voorgestelde artikel 21 bepaalt dat tussen de betekening van de executoriale titel als bedoeld in artikel 20 en de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de beslissing uit een andere lidstaat ten minste een termijn van een maand (lid 1) of twee maanden (lid 2) moet liggen. Met deze bepaling wordt uitvoering gegeven aan artikel 55 en overweging 64 van de herschikte verordening. Op grond van artikel 55 moet het certificaat samen met de beslissing, als deze nog niet eerder is betekend, voorafgaand aan de eerste uitvoeringsmaatregel worden betekend aan de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt verzocht. Volgens overweging 64 moet hierbij een redelijke termijn vóór de eerste tenuitvoerleggingsmaatregel in acht worden genomen. De voorafgaande betekening en de in acht te nemen termijn strekken ertoe de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt verzocht, in kennis te stellen van de voorgenomen tenuitvoerlegging. Deze persoon krijgt daarmee de mogelijkheid om alsnog en zonder toepassing van dwangmiddelen aan de beslissing uitvoering te geven of om verzet tegen de tenuitvoerlegging te overwegen.

Met de gekozen termijnen in het eerste en het tweede lid wordt aangesloten bij de termijnen die gelden voor de tenuitvoerlegging van beslissingen op grond van de verordening Brussel I-bis, zoals opgenomen in artikel 9 van de Uitvoeringswet Brussel I-bis ter uitvoering van artikel 43, eerste lid, van die verordening. Artikel 43 van de verordening Brussel I-bis komt in de herschikte verordening overeen met artikel 55.

Het voorgestelde derde en vierde lid van artikel 21 zijn ontleend aan het derde lid van artikel 9 van de Uitvoeringswet Brussel I-bis. Een verzoek tot verkorting van de termijn kan door de partij die de beslissing ten uitvoer wil leggen, worden ingediend bij de voorzieningenrechter van de rechtbank binnen wiens rechtsgebied de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt verzocht of het kind, woonplaats heeft of binnen wiens rechtsgebied de tenuitvoerlegging zal plaatsvinden.

Gelet op de spoedeisendheid bij een verzoek tot een snellere tenuitvoerlegging, wordt de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt verzocht, niet op het verzoek gehoord. Tegen de beslissing op het verzoek tot inkorting van de termijn staat geen hogere voorziening open. Het verleende verlov voor het eerder kunnen toepassen van de eerste uitvoeringsmaatregel wordt vermeld in het exploit van de deurwaarder waarmee het certificaat en de gegeven beslissing wordt betekend. Op deze betekening als bedoeld in artikel 55 van de herschikte verordening zijn de bepalingen over exploit van overeenkomstige toepassing. Dit brengt onder meer mee dat als het voorschrift van het voorgestelde vierde lid niet wordt nageleefd en het exploit daarmee niet het verleende verlov voor verkorting van de termijn vermeldt, het exploit alleen nietig is als degene voor wie het exploit is bestemd, door het gebrek onredelijk is benadeeld (artikel 66 Rv).

Artikel 22

Het voorgestelde artikel 22 heeft betrekking op de tenuitvoerlegging van beslissingen uit een andere lidstaat en de aanwijzing van de hiertoe bevoegde autoriteit als bedoeld in artikel 52 van de herschikte verordening.

In het eerste lid worden de artikelen 812 en 813 Rv van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit brengt mee dat als de in een andere lidstaat gegeven beslissing de afgifte van het kind aan een ouder, een andere verzorger of een instelling voor jeugdzorg inhoudt, de tenuitvoerlegging zo nodig kan plaatsvinden met behulp van de politie (artikel 812) en met medewerking van het Openbaar Ministerie (artikel 813 Rv). De partij die de beslissing langs deze weg wil effectueren, zal de politie en het Openbaar Ministerie als de daartoe bevoegde autoriteit moeten verzoeken om tenuitvoerlegging onder verstrekking van de rechterlijke beslissing en het daarbij gepaste certificaat (zie de artikelen 35 en 46 van de herschikte verordening). Betreft de beslissing uit een andere lidstaat een beschikking over de uitoefening van ouderlijk gezag als bedoeld in artikel 1:253a, eerste en tweede lid, BW of over het recht op omgang als bedoeld in artikel 1:377a, tweede lid, BW, dan brengt de overeenkomstige toepassing van artikel 812, tweede lid, Rv mee dat de beschikking alleen met hulp van de politie kan worden tenuitvoergelegd als de rechter dat in die buitenlandse beschikking heeft bepaald. Is dat niet het geval, dan kan de partij die de beslissing wil effectueren zo nodig bij de Nederlandse rechter om een afgiftebevel vragen.

Naast of in plaats van tenuitvoerlegging met behulp van de politie en het Openbaar Ministerie, kan de partij die de beslissing ten uitvoer wil leggen een beroep doen op de in het nationale recht beschikbare civielrechtelijke dwangmiddelen om de beslissing te effectueren. Daarin voorziet het tweede lid van het voorgestelde artikel 22. Dit lid bevat de mogelijkheid om een procedure vergelijkbaar met het executiegeschil van artikel 438 Rv te starten waarin bijvoorbeeld de nakoming van een omgangsregeling wordt gevorderd op straffe van een dwangsom (artikel 611a Rv) of lijfswang (artikel 585 Rv). Als de beslissing uit een andere lidstaat al voorziet in het verbeurd zijn van dwangsommen bij het niet naleven van de gegeven beslissing, dan kunnen deze dwangsommen na het verbeurd worden, direct via de deurwaarder worden verhaald voor zover in de gegeven beslissing ook het bedrag ervan definitief is bepaald.

De procedure tot tenuitvoerlegging zal worden gestart op initiatief van de partij die de in een andere lidstaat gegeven beslissing in Nederland ten uitvoer wil leggen. In deze procedure wordt de rechter beschouwd als de voor tenuitvoerlegging bevoegde autoriteit als bedoeld in artikel 52 van de herschikte verordening waar de belanghebbende partij overeenkomstig de artikelen 35 en 46 van de herschikte verordening met de gegeven beslissing en het daarbij passende certificaat terecht kan als de beslissing zonder nieuwe rechterlijke tussenkomst door de andere partij niet wordt nageleefd. De aanwijzing van de rechter als autoriteit bij de tenuitvoerlegging betekent uitdrukkelijk niet dat de rechter kan worden verzocht om of belast wordt met de feitelijke tenuitvoerlegging van de door een buitenlandse rechter gegeven beslissing. De inzet van deze procedure kan alleen strekken tot het afdwingen van de tenuitvoerlegging, bijvoorbeeld door de rechter om een afgiftebevel als bedoeld in artikel 812, tweede lid, Rv te vragen of om een bevel tot nakoming onder verbeurte van een dwangsom of een andere al dan niet financiële prikkel die de andere partij tot het naleven van de beslissing moet aanzetten. Net als het executiegeschil van artikel 438 Rv, gaat het om een procedure op tegenspraak. Dit biedt de partij tegen wie het verzoek tot tenuitvoerlegging is gericht, de mogelijkheid om in deze procedure, eventueel door het indienen van een tegenverzoek als bedoeld in artikel 282, vierde lid, Rv, een beroep te doen op een schorsings- of weigeringsgrond voor de tenuitvoerlegging. Een gezamenlijke behandeling van het verzoek tot tenuitvoerlegging als bedoeld in de herschikte verordening en van het beroep op een schorsings- of weigeringsgrond bevordert een efficiënte rechterlijke procedure.

In deze procedure kan de rechter ook verzoeken op grond van artikel 54 van de herschikte verordening behandelen. In dit artikel is voor de voor tenuitvoerlegging bevoegde autoriteit of het gerecht van de lidstaat van tenuitvoerlegging de bevoegdheid neergelegd om noodzakelijke voorzieningen te treffen voor de uitoefening van het omgangsrecht als in de beslissing waarbij het omgangsrecht is vastgesteld, daarin niet of onvoldoende is voorzien en tussen partijen een nieuw geschil ontstaat over de praktische omstandigheden of andere details van de omgangsregeling. De bevoegdheid moet de essentie van de beslissing inzake het omgangsrecht respecteren. In situaties waarin de uitoefening van het omgangsrecht precies is vastgesteld en er geen twijfel bestaat op welke wijze dit omgangsrecht in Nederland moet worden uitgeoefend, is uitoefening van de bevoegdheid van artikel 54 van de herschikte verordening niet aan de orde.

De bevoegde rechter bij het verzoek om tenuitvoerlegging van een gegeven beslissing en het verzoek als bedoeld in artikel 54 van de herschikte verordening, is de voorzieningenrechter van de rechtbank die op grond van artikel 438 Rv naar de gewone regels bevoegd zou zijn. Vanwege de aard van de zaken die onder de toepassing van de verordening vallen, gaat het om een verzoekschriftprocedure waarbij de bevoegdheidsregels worden gegeven door de artikelen 262 tot en met 269 Rv. In zaken betreffende minderjarigen is de rechter van de woonplaats of, bij gebreke daarvan, de werkelijke verblijfplaats van het kind bevoegd (artikel 265 Rv). Via de gewone regels van de verzoekschriftprocedure kan in voorkomende gevallen ook de rechter van de woonplaats van een van de in het verzoekschrift genoemde belanghebbenden worden aangezocht (artikel 262, onderdeel a, Rv) of bij gebreke van een woonplaats in Nederland de rechter in Den Haag (artikel 269 Rv).

Bij het verzoekschrift dient het afschrift van de rechterlijke beslissing en het gepaste certificaat te worden gevoegd (artikelen 35 en 46 van de verordening). De verordening verplicht de partij die om tenuitvoerlegging verzoekt niet om een postadres te hebben in de lidstaat van tenuitvoerlegging, maar wel om een gemachtigde vertegenwoordiger aan te zoeken als dat op grond van het recht van de aangezochte staat verplicht is (artikel 51, tweede lid, van de herschikte verordening). In aansluiting op de regels voor de verzoekschriftprocedure bepaalt het voorgestelde derde lid daarom dat het verzoek tot tenuitvoerlegging wordt ingediend door tussenkomst van een advocaat en dat het verzoekschrift tevens de keuze inhoudt van een woonplaats binnen het arrondissement van de rechtbank.

Artikel 23

Het voorgestelde artikel 23 strekt ter uitvoering van artikel 58 van de herschikte verordening, dat betrekking heeft op het verzoek tot weigering van de tenuitvoerlegging. Voor het kennisnemen van deze verzoeken wordt de voorzieningenrechter van de rechtbank aangewezen die op grond van artikel 438, tweede lid, Rv in executiegeschillen naar de gewone regels bevoegd zou zijn. De aanwijzing van de executierechter als bedoeld in artikel 438 Rv sluit aan bij artikel 60 van de herschikte verordening dat een spoedprocedure voorschrijft en correspondeert met artikel 10 van de Uitvoeringswet Brussel I-bis, zij het dat in het hier voorgestelde artikel niet de dagvaardingsprocedure wordt voorgeschreven, maar de verzoekschriftprocedure. Dit sluit beter aan bij de andere verzoeken die op grond van de herschikte verordening kunnen worden gedaan en bij de aard van de zaken waarop deze verordening van toepassing is. Daarmee gelden voor de bevoegdheid van de voorzieningenrechter de gewone regels van de verzoekschriftprocedure (artikelen 262 tot en met 269 Rv).

Het verzoekschrift waarin weigeringsgronden tegen de tenuitvoerlegging worden aangevoerd, dient op grond van de herschikte verordening vergezeld te gaan van een kopie van de beslissing waarvan de tenuitvoerlegging wordt aangevochten en, als dat beschikbaar is, het bij de beslissing passende certificaat (artikel 59 van de herschikte verordening). De verwerende partij zal over dat certificaat beschikken als dat met de gegeven beslissing aan haar is betekend. Als deze stukken door de andere partij al aan de rechter zijn verstrekt, bijvoorbeeld door de partij die om de erkenning en tenuitvoerlegging van de gegeven beslissing heeft verzocht, kan worden volstaan met verwijzing naar die stukken en is het niet nodig om de beslissing en het certificaat ook in de procedure te overleggen (zie artikel 59, vijfde lid, onder a, van de herschikte verordening).

Uit artikel 56 van de herschikte verordening volgt dat een partij in plaats van of naast weigering van de tenuitvoerlegging, ook een beroep kan doen op een schorsingsgrond voor de tenuitvoerlegging. Het ligt voor de hand dat de schorsingsgrond bij de op grond van dit voorgestelde artikel bevoegde rechter ter kennis wordt gebracht.

Het tweede en derde lid van het voorgestelde artikel 23 voorzien in de mogelijkheid van hoger beroep en cassatie tegen een beslissing op het verzoek tot weigering van de tenuitvoerlegging. Het tweede lid biedt de mogelijkheid van hoger beroep bij het gerechtshof, waarmee uitvoering wordt gegeven aan artikel 61 van de herschikte verordening. Artikel 62 van de herschikte verordening laat het aan de lidstaten over of tegen de in hoger beroep gegeven beslissing ook een

rechtsmiddel openstaat. Voorgesteld wordt om in het derde lid cassatieberoep tegen de beslissing van het gerechtshof toe te laten. Met de mogelijkheid van hoger beroep en cassatie (met de gewone beroepstermijn van drie maanden overeenkomstig artikel 358 Rv) wordt aangesloten bij het reguliere procesrecht en in het bijzonder artikel 10 van de Uitvoeringswet Brussel I-bis. Het openstellen van cassatie bevordert bovendien een eenvormige uitleg van de weigeringsgronden in executiegeschillen die onder het toepassingsbereik van de verordening vallen.

Vanwege de overeenkomstige toepassing van de procedures van de artikelen 59 tot en met 62 van de herschikte verordening op verzoeken tot erkenning en niet-erkenning (zie de artikelen 30, vierde lid, en artikel 40, eerste lid, van de herschikte verordening) staan de rechtsmiddelen van hoger beroep en cassatie ook open tegen beslissingen op verzoeken die op grond van het voorgestelde artikel 18 zijn gegeven.

Onderdeel G (artikel 23a)

Het voorgestelde artikel 23a voorziet in de procedure voor de afgifte van een certificaat voor beslissingen die door de Nederlandse rechter zijn gegeven.

Het eerste lid ziet op de aanvraag van het certificaat. Het gerecht bij wie om de afgifte van het certificaat kan worden verzocht, is de rechter van de rechtbank die de beslissing heeft gegeven. Met de aanwijzing van deze rechter wordt uitvoering gegeven aan artikel 36, eerste lid, van de herschikte verordening. Voor geprivilegieerde beslissingen volgt de bevoegdheid van deze rechter rechtstreeks uit de verordening (zie artikel 47, eerste lid, van de herschikte verordening). Voor beide beslissingen wordt voorgesteld dat het verzoek tot afgifte van het certificaat overeenkomstig het huidige artikel 22 van de Uitvoeringswet internationale kindbescherming wordt ingediend bij verzoekschrift door tussenkomst van een advocaat. Omdat het certificaat feitelijk niet meer is dan een uittreksel van de gegeven beslissing, kan de rechter het verzoek tot afgifte van het certificaat meteen ('onverwijld') toewijzen, zonder partijen op het verzoek te horen (tweede lid).

Op het verzoek tot verbetering van het certificaat wordt, net als in artikel 23 van de huidige uitvoeringswet, artikel 31 Rv van overeenkomstige toepassing verklaard voor de in de verordening bedoelde gevallen waarin het certificaat door de Nederlandse rechter is afgegeven (derde lid). Voorgesteld wordt om hierbij een uitzondering te maken op de verplichting van de rechter om partijen eerst in de gelegenheid te stellen zich uit te laten over de mogelijke verbetering. Voor de verbetering van een kennelijke fout in het certificaat, bijvoorbeeld een verkeerd ingevulde geboortedatum van het kind, lijkt het toepassen van het in artikel 31, eerste lid, laatste volzin, Rv voorgeschreven hoor en wederhoor niet nodig. Het certificaat bevat alleen gegevens die uit de beslissing zijn te herleiden en raakt verder niet de inhoud van de gegeven beslissing. Zou in de beslissing zelf een kennelijke fout staan die is overgenomen in het certificaat, dan kan de rechter om verbetering van de beslissing zelf worden verzocht waarop de procedurele voorschriften van artikel 31 Rv onverkort van toepassing zijn.

Het vierde lid verklaart het eerste en tweede lid voor de aanwijzing van de bevoegde rechter en de verzoekschriftprocedure van overeenkomstige toepassing op het verzoek tot intrekking van het certificaat (artikel 48, tweede lid, van de herschikte verordening) of tot afgifte van een certificaat betreffende de niet-uitvoerbaarheid of beperkte uitvoerbaarheid van een

geprivilegieerde beslissing (artikel 49 van de herschikte verordening). In afwijking van de slotzin in het tweede lid wordt voor deze verzoeken voorgesteld dat een mondelinge behandeling plaatsvindt als partijen de rechter laten weten dat zij van hun recht daarop gebruik willen maken. De gedachte om bij deze verzoeken uit te gaan van een mondelinge behandeling als partijen dat wensen, is dat een afgegeven certificaat een belangrijk document vormt bij de tenuitvoerlegging van de gegeven beslissing in een andere lidstaat. De intrekking van het certificaat of de afgifte van een certificaat betreffende de niet- of beperkte uitvoerbaarheid leidt tot een blokkering van het recht op tenuitvoerlegging. Het komt daarmee wenselijk voor dat een partij zich eerst voor de rechter moet kunnen uitlaten voordat het certificaat wordt ingetrokken of wordt gevolgd door een nieuw certificaat waarmee het recht op tenuitvoerlegging wordt ontnomen.

Tegen de afgifte van het certificaat staat geen rechtsmiddel open. Dit volgt uitdrukkelijk uit artikel 36, derde lid, van de herschikte verordening en kan voor geprivilegieerde beslissingen worden afgeleid uit artikel 48, derde lid, van de herschikte verordening. Daarin wordt alleen tegen de verbetering of intrekking van het certificaat een rechtsmiddel toegelaten als daarin door het nationale recht van de lidstaten wordt voorzien.

Tegen de beslissing op het verzoek tot verbetering van het certificaat wordt voorgesteld om aan te sluiten bij artikel 31, vierde lid, Rv dat geen hogere voorziening tegen de verbetering of de weigering daarvan toelaat. Tegen de beslissing op het verzoek tot intrekking van het certificaat en tot afgifte van het certificaat betreffende niet-uitvoerbaarheid of beperkte uitvoerbaarheid wordt voorgesteld om daartegen wel een hogere voorziening open te stellen. De overweging om een beslissing op deze verzoeken aan een hogere rechter te kunnen voorleggen, is dezelfde als het uitgangspunt van een mondelinge behandeling bij deze verzoeken. Het gaat hier om een beslissing waarmee het recht op tenuitvoerlegging wordt ontnomen door de intrekking van het certificaat of de afgifte van een certificaat van niet- of beperkte uitvoerbaarheid. Het hoger beroep wordt ingesteld bij het gerechtshof. In verband met spoedeisende belangen bij het al dan niet kunnen tenuitvoerleggen van een gegeven beslissing wordt voorzien in een korte appeltermijn van twee weken na dagtekening van de gegeven beslissing zonder verdere mogelijkheid van cassatie. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de mogelijkheid van hoger beroep tegen de intrekking of de afgifte van het certificaat van niet- of beperkte uitvoerbaarheid waarmee de tenuitvoerlegging feitelijk wordt geblokkeerd, de gegeven beslissing niet aantast. Daarvoor dient tegen de beslissing zelf een rechtsmiddel te worden ingesteld binnen de daarvoor geldende beroepstermijn.

Onderdeel H (artikel 24)

De aanpassing in artikel 24, zesde lid, is het gevolg van de vernummering in de herschikte verordening.

Artikel II (Uitvoeringswet internationale kinderontvoering)

Onderdelen A, B, D en E (artikelen 1, 2, 15 en 16)

In artikel 1 van de Uitvoeringswet internationale kinderontvoering worden twee verdragen genoemd waaraan die wet uitvoering geeft. Een van deze verdragen is het Haags

Kinderontvoeringsverdrag waarop de beschikbare verordening aanvullende regels geeft. Om te verduidelijken dat de Uitvoeringswet internationale kindervervoering mede zal strekken tot uitvoering van deze aanvullende regels, wordt aan de opsomming in een nieuw onderdeel c de beschikbare verordening toegevoegd. De begripsomschrijving van internationale vervoering van kinderen wordt hierbij verletterd naar onderdeel d.

Aansluitend hierop wordt in de artikelen 2 en 16 de verwijzing naar de in artikel 1 vermelde verdragen aangevuld met de verordening. De wijziging in artikel 15 hangt samen met de verlettering in artikel 1.

Verder wordt in artikel 16 de verwijzing naar de per 1 januari 1994 vervallen Wet van 4 juli 1957, Stb. 133, tot regeling van de rechtsbijstand aan on- en minvermogenen vervangen door de huidige Wet op de rechtsbijstand.

Onderdelen C (artikelen 9 en 11) en G

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om enkele wetstechnische verbeteringen in de Uitvoeringswet internationale kindervervoering door te voeren. De aanduiding van de rechtbank 's-Gravenhage wordt aangepast aan de modernere aanduiding Den Haag. Daarnaast wordt de laatste titel van de uitvoeringswet ('Slotbepalingen') voorzien van de aanduiding 'Titel' met het daarbij corresponderende nummer.

Onderdeel F (Titel 4. Internationale samenwerking van rechters en artikel 16a)

In het nieuwe, voorgestelde artikel 16a worden de artikellieden 4 en 5 van artikel 24 van de Uitvoeringswet internationale kindervervoering overgenomen voor zaken over internationale kindervervoering. Het gaat om het zorgdragen voor een vertaling van stukken of de bijstand van een tolk als dat bij een internationale consultatie tussen rechters nodig is en om de verplichting van de rechter bij wie een procedure aanhangig is, om partijen voorafgaand aan een internationale consultatie daarvan op de hoogte te brengen en na de consultatie daarvan verslag aan partijen te doen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan enkele nieuwe bepalingen in de beschikbare verordening over de samenwerking, rechtstreekse communicatie en informatie-uitwisseling tussen de rechters, die uitdrukkelijk van toepassing zijn op zaken over internationale kindervervoering (zie artikel 86 van de beschikbare verordening). Voor de toepassing van artikel 27, vierde lid, van de beschikbare verordening kan hiervan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt, wanneer de rechter overweegt de terugkeer van het kind te weigeren, maar de ouder die om terugkeer verzoekt de rechter ervan kan overtuigen dat adequate regelingen zijn getroffen om de vervoering van het kind na terugkeer te waarborgen. De voorgestelde verplichtingen worden belegd bij de rechter in Den Haag die exclusief bevoegd is in kindervervoeringszaken en die ook als verbindingsrechter tussen Nederlandse en buitenlandse rechters, ook wel liasonrechter, optreedt in internationale familierechtelijke aangelegenheden.

Het nieuw voorgestelde artikel 16a wordt hierbij voorafgegaan door een nieuwe titel, luidende 'Internationale samenwerking van rechters'.

Artikel III (Uitvoeringswet internationale inning levensonderhoud)

Net als de herschikte verordening bepaalt ook de verordening Internationale inning van levensonderhoud¹² dat een in een lidstaat gegeven beslissing in een andere lidstaat ten uitvoer kan worden gelegd zonder exequaturprocedure. De verordening wijst de beslissing en het bijbehorende formulier aan als de stukken die nodig zijn voor tenuitvoerlegging in een andere lidstaat. In een aantal uitvoeringswetten worden de in een verordening aangewezen stukken voor tenuitvoerlegging aangemerkt als een executoriale titel in de zin van artikel 430 Rv. Een dergelijke bepaling ontbreekt in de Uitvoeringswet internationale inning levensonderhoud met betrekking tot de rechtstreekse tenuitvoerlegging van beslissingen uit een andere lidstaat op grond van de EU-alimentatieverordening.

Van de gelegenheid wordt daarom gebruik gemaakt om ook in deze uitvoeringswet een vergelijkbare bepaling op te nemen als het voorgestelde artikel 20 van de Uitvoeringswet internationale kinderbescherming. Voor de volledigheid wordt hierbij verduidelijkt welke stukken in Nederland als een executoriale titel worden aangemerkt. Het gaat ingevolge artikel 20 van de EU-alimentatieverordening om een afschrift van de beslissing die voldoet aan de vereisten om haar echtheid vast te stellen en een uittreksel van de beslissing, afgegeven door het gerecht van herkomst door middel van het formulier in bijlage I van die verordening. Het tweede lid van het voorgestelde artikel 9a verklaart het eerste lid op grond van artikel 48 van de verordening van overeenkomstige toepassing op gerechtelijke schikkingen en authentieke akten. In artikel 2, eerste lid, onder 2 en 3, van de verordening wordt aangegeven wat onder deze begrippen moet worden verstaan. Ingevolge artikel 48 wordt met betrekking tot de gerechtelijke schikking een uittreksel van de gerechtelijke schikking afgegeven door middel van het modelformulier in bijlage I. Voor de authentieke akte geschiedt dit door middel van het modelformulier in bijlage III.

Artikel IV (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering)

De verwijzing in artikel 4 Rv naar de huidige verordening wordt aangepast aan de herschikte verordening.

Artikel V (Boek 10 van het Burgerlijk Wetboek)

De verwijzing naar de huidige verordening in artikel 113, onderdeel b, van Boek 10 BW wordt aangepast aan de herschikte verordening.

Hierbij wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om de verwijzing naar het Haags Kinderbeschermingsverdrag (HKV) 1961 in onderdeel a te vervangen door het verdrag van 1996. Met de totstandkoming van het HKV 1996 heeft het HKV 1961 sterk aan betekenis verloren, doordat in de verhouding tussen staten die partij zijn bij beide verdragen het HKV 1996 in de plaats is getreden van het HKV 1961. Het HKV 1961 vindt alleen nog toepassing als het kind zijn gewone verblijfplaats heeft in een verdragsluitende staat die geen EU-lidstaat is en waarvoor het HKV 1996 (nog) niet geldt (op dit moment is dat alleen nog Chinees Macao).

¹² Verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen (PbEU L 7/1).

Artikel VI (inwerkingtredingsbepaling)

Dit wetsvoorstel treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, zo mogelijk op 1 augustus 2022. Dat is de datum waarop de herschikte verordening van toepassing wordt (artikel 105 van de herschikte verordening). Enkele bepalingen in de herschikte verordening zijn per 22 juli 2019 in werking getreden. Dit zijn technische bepalingen over de gedelegeerde handelingen aan de Europese Commissie die geen uitwerking hoeven in het nationale recht. Aan de verplichting van de lidstaten om bepaalde informatie aan de Europese Commissie mee te delen (artikel 103 van de herschikte verordening) is voldaan tegelijk met de indiening van dit wetsvoorstel bij de Tweede Kamer. **P.M.**

Artikel VII (citeertitel)

Dit artikel bevat de citeertitel van dit wetsvoorstel.

De Minister voor Rechtsbescherming,